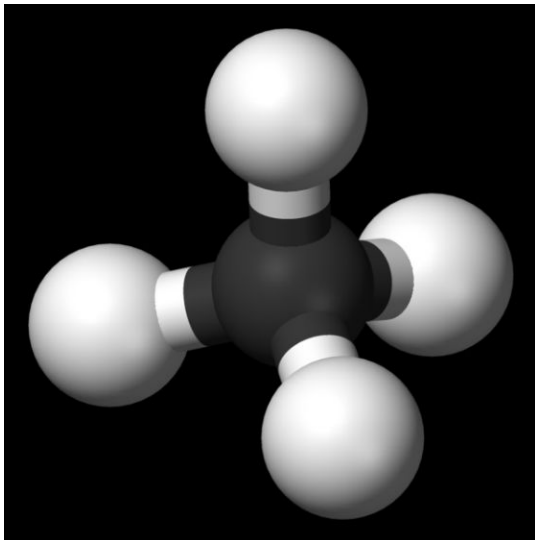

Na základě živé diskuse a velkého ohlasu čtenářů přinášíme další podrobnosti ohledně možných scénářů vývoje záměru těžit břidlicový plyn na Broumovsku a okolí a jeho dopadu. Naše redakce položila několik otázek Jiřímu Malíkovi, předsedovi občanského sdružení Živá voda, a vodaři, který dříve pracoval i na Správě Chráněné krajinné oblasti Broumovsko.

{jathumbnail off} **Jaké hlavní okruhy činností sleduje vaše sdružení?**

Od roku 2005 se zabýváme obecně ochranou přírody jako takové. Hlavním cílem je návrat vody do krajiny, zadržení vody v krajině, ochrana čistoty a kvality vod (jak povrchové tak podzemní).

Jaké projekty máte za sebou?

Minulé dva roky jsme se snažili obnovit tři odstavená ramena řeky Labe. Hrozilo jejich zazemnění a postupná degradace. Navrhli jsme jejich rozsáhlou revitalizaci cca za 3 miliony korun jedno rameno, a jako investor jsme zmapovali biotopy, nechali zpracovat záměr projektu a měli nakročeno k podání žádosti o grant ze Státního fondu pro životní prostředí. Přestože projekt měl podporu obcí, odborné veřejnosti a prošel náročným posouzením odboru životního prostředí Pardubického kraje, jediný vlastník zhatil celý proces vyjednávání dodatečným požadavkem na neúměrný finanční obnos za jeho pozemky.

Další projektem byl pokus o revitalizaci pramenů Metuje (suma na investici dle grantového rámce byla tak nízká, že by nestačila ani na zaměření území, natož na zhotovení projektu a jeho projednání s úřady) či vstupu do pískovny v Adršpachu.

Nejdále se zatím dostal projekt revitalizace 1,5 km narovnááním a betonovým opevněním zničeného toku Bučnického potoka, kde jsme v roli investora opakovaně získali dotace od Královéhradeckého kraje a jsme nyní před podáním žádosti o stavební povolení. Tok by se navrátil do zhruba původní stavu (meandry) a navíc by se měly realizovat tůňe, opravit hráz stávající vodní nádrže atd. O takto krásně opravený tok bychom se chtěli dlouhodobě starat, což by přinášelo i pracovní příležitost.

Loni jsme podali menší grant na Povodí Labe s.p., kdy jsme zorganizovali likvidaci invazivní rostliny křídlatky sachalinské na území přírodní rezervace Peklo. Letos bychom chtěli sanovat celý tok Metuje i Stěnavy.

Minulý týden se objevila potenciální hrozba těžby břidlicového plynu, tak jsme část sil věnovali studiu problému a začali jsme s informováním veřejnosti a posléze i s formováním nesouhlasu s tímto způsobem těžby.

Pokud by se tu těžil v budoucnu plyn. Myslíte si, že lze sladit tuto těžbu a zároveň ochránit podzemní vodu v oblasti?

Dvacet let se zabývám studiem a ochranou místní krajiny a povrchových a podzemních vod zvláště. S čistým svědomím mohu prohlásit, že to je vyloučeno. Těžba plynu je spojena s tolika destruktivními a rizikovými činnostmi nejen s ohledem na ochranu vod, že podle mého názoru to je největší riziko, které jsme tu za posledních 20, 30 let měli, horší než toxická skládka Pasa.

Některé zdroje uvádí, že průzkum výskytu břidlicového plynu není škodlivý. Co Vy na to?

Bude-li se jednat o průzkum, který nebude používat zemětřesné rázy či vrty, pak souhlasím. Ministerstvo životního prostředí ČR, odbor Hradec Králové však povolil i tzv. průzkum 2D i vrty. První způsob spočívá v tom, že řada těžkých nákladních automobilů pomocí velkých

pneumatických „kladiv" vyvolá malé lokální zemětřesení. Jak jsme viděli na videích z Polska z oblasti Rogówa, desítky domů to odnesly narušením statiky - popraskalo obvodové zdivo. Občané také doložili v desítkách případů, že tento průzkum jim znečistil vodu ve studnách. Domnívám se, že lidé měli studny nehluboko pod terénem a lokální zemětřesení zakalilo celou tuto mělkou zvodeň. Tento průzkum je přitom v rozhodnutí MŽP ČR popsán jako nedestruktivní, což odporuje zdravému rozumu.

Jaká rizika při průzkumu vidíte v našem regionu?

Krom výše uvedených dopadů 2D průzkumu, který - a zde možná nadsadím - může vést i ke zřícení některých skalních formací (toto riziko hodláme ještě prověřit na geofyzikálním ústavu v Praze) jsou hlavní rizika spojená s vrtáním hloubkových vrtů a jejich průzkumným využitím.

Rozhodnutí MŽP ČR HK uvádí, že „bude lokalizace průzkumného vrtu a v případě pozitivního vyznění lokalizace horizontálního vrtu". Přeložíme-li si to do obecně srozumitelného jazyka (a jen pan úředník ví, proč to tak podivně „formuluje"): investor vyvrtá na oněch 777,5 km² vrty, kde chce, jak chce hluboké a kolik jich chce (jistě, každý z nich musí být povolen úřady v první instanci, ale vrátka jsou otevřena!). A pokud chce, tak kterýmkoli směrem u kteréhokoli vertikálního vrtu chce, povede z něj i několik set metrů dlouhý horizontální vrt, do kterého vžene vodu a toxickou chemii a ložisko vyzkouší.

Přitom prvním rizikem vertikálního vrtání je již tato činnost samo o sobě a to na území Teplicka, Adršpašska, Policka či Machovska (tedy na území Chráněné oblasti přirozené akumulace vod - CHOPAV). Znamená totiž jasnou a vážnou kolizi s legislativou na ochranu zde vyhlášené CHOPAV. Kolektory se totiž nesmí vrty propojovat, neboť hrozí narušení ustáleného hydrostatického proudění podzemních vod, což by mohlo vést i ke ztrátě vodnosti některých stávajících zdrojů pitné vody! Druhým rizikem je skutečnost, že vrt se vystrojí v podstatě již jako těžařský a po vertikální části se může vést i stovky metrů horizontálně. V této fázi se již do podzemí krom vody a písku vhání toxické či kancerogenní látky, aby se zvětšil podzemní prostor a vyhnal případný metan na povrch a tím se vlastně zjistila vydatnost ložiska. Vhánění této toxické kaše do podzemních vod je dle mého názoru zcela nepřijatelné a v rozporu s vodním zákonem i zdravým selským rozumem, neboť kontaminuje podzemí vody (nazpět se vrací puých 70% směsi a méně). Navíc i tato činnost může způsobit lokální zemětřesení. Je dost pravděpodobné, že pokud bude mít pravdu pan RNDr. Radko Tásler, že plynu tu je málo (kéž by měl), pak přijdou, zavrtají, znečistí naše vody a odejdou. Nezanedbatelná je také hluková zátěž trvající půl roku na jeden vrt, zvýšená doprava nákladními auty, potřeba prostoru pro těžní věž, sklad chemikálií, riziko havárie kamionu s toxickými látkami - to vše jsou nepřijatelná rizika a poškození. Jsou v rozporu se zdravým životním prostředím, na které má

každý občan právo dané ústavou i s existencí CHKO. A ještě jinak. Dosud CHOPAV omezovala a omezuje v jistých činnostech místní obyvatele preventivními zákazy, aby nedošlo k havárii na podzemních vodách. Proč to zahraničnímu investorovi a to v daleko větší míře dovolíme?

V této souvislosti je tedy nutné, když na to (záměrně?) nedbalo MŽP ČR v Hradci Králové, důrazně upozornit na skutečnost, že ochrana jakosti a dostatku podzemní vody je výrazným a zásadním veřejným zájmem. „Naše“ vodovodní soustava nezásobuje jen cca 50 tisíc lidí, kterých se průzkum dotýká přímo, ale celý pás Východních Čech až do Hradce. A pokud do této kalkulace zahrneme distribuci balené vody, kontaminace podzemních vod Polické pánve (kterou bychom také mohli zaznamenat až po letech, než se projeví v čerpaných vodních kolektorech, když už průzkumníci budou dávno pryč) dotkla by se statisíců lidí v zemi. A kdo by pak hradil sanaci této havárie. Investor? Úředník, který to povolil? Nebo stát a tedy každý řadový občan? A to vůbec nehovoříme o těžbě, kde by dopady byly x násobně větší než u průzkumu.

Někteří lidé si myslí, že není na závalu provést průzkum, že to automaticky neznamená těžbu. Co si o tom myslíte Vy?

Do jisté míry je to pravda. Avšak vzhledem k tomu, že ani těžba ani průzkum nepodléhá subvencím ani z ČR ani z EU, bude se investor, pokud zjistí, že by se mohlo ložisko vyplatit, snažit vloženou investici za každou cenu vrátit zpět. Proto je důležité odmítnout zcela zásadně již průzkum a to i z právě z tohoto psychologického hlediska.

Lze dosáhnout nějakými omezujícími podmínkami šetrnou těžbu?

Ne.

Děkuji za Váš čas.

Foto Wikimedia Commons Benjah-bmm27